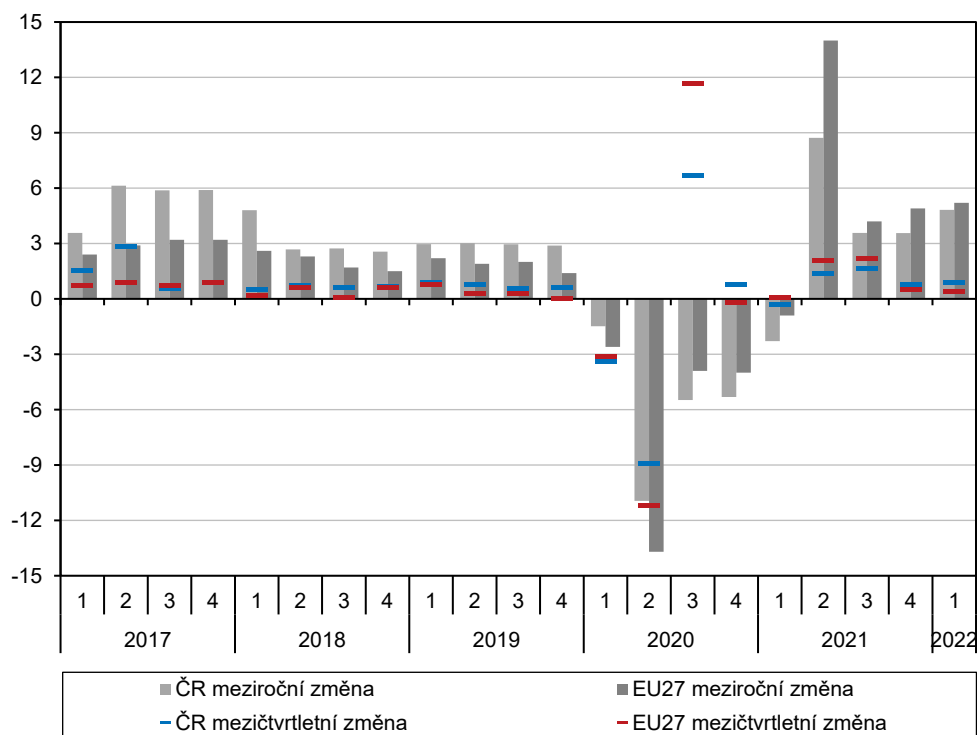

2. Souhrnná výkonnost

Hrubý domácí produkt dál roste.

Hrubý domácí produkt (HDP) v 1. čtvrtletí 2022 meziročně vzrostl o 4,8 %¹. Tempo tak posílilo ve srovnání s druhým pololetím loňského roku. Z velké části byl ale přírůstek ovlivněn srovnáním s 1. kvartálem 2021, kdy platila poměrně přísná omezení pohybu osob i provozu ve službách a maloobchodě. K meziročnímu růstu HDP přispívala výhradně domácí poptávka. Vyšší byla spotřeba i kapitálové výdaje. Mezičtvrtletně se HDP zvýšil o 0,9 %, přírůstek tak mírně zrychlil. Přispěly k tomu investice a také bilance zahraničního obchodu. Naopak spotřeba mezičtvrtletně klesala. Podle údajů vyjádřených ve stálých cenách HDP v 1. čtvrtletí 2022 překonal úroveň stejného období roku 2019 o 0,9 %.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Většina ekonomik EU mezičtvrtletně rostla.

Meziroční růst HDP v Evropské unii dosáhl 5,6 %². Podobně jako v ČR i ve zbytku EU napomohlo meziročnímu přírůstku srovnání se slabším 1. kvartálem 2021. Meziročně silně rostla spotřeba i kapitálové výdaje. Nejvýrazněji se meziročně zvýšil HDP v Portugalsku (11,9 %), Irsku (11,3 %), Slovinsku (9,6 %) a v Polsku (9,2 %). Naopak mírný byl ekonomický růst na Slovensku (3,0 %), ve Švédsku (3,1 %), ve Finsku (3,7 %) a v Německu (3,8 %). Mezičtvrtletně se HDP v EU zvýšil o 0,7 %. Kapitálové výdaje ve většině zemí EU rostly, zatímco spotřeba u mnoha z nich oslabovala. Nejvýrazněji se mezičtvrtletně zvýšil HDP v Irsku (10,8 %), Rumunsku (5,2 %), Lotyšsku (3,6 %) a Chorvatsku (2,7 %). Naopak HDP mezičtvrtletně klesl ve Švédsku (-0,8 %), ve Francii (-0,2 %) a v Dánsku (-0,1 %). Už na konci roku 2021 se HDP v EU vrátil nad předpandemickou úroveň³ a s výjimkou Německa, Španělska a Itálie překonal HDP v zemích EU úroveň 1. čtvrtletí 2019.

¹ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje jsou platné k 31. 5. 2022.

² Data za Bulharsko nebyla dostupná.

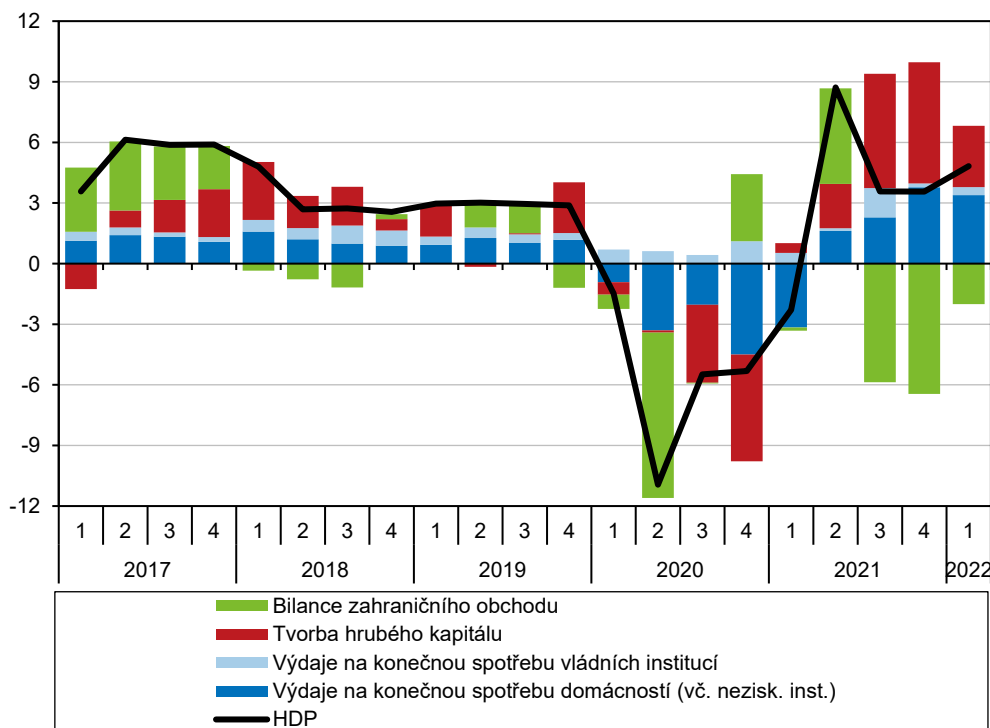
³ Srovnání HDP v cenách roku 2015.

Cenový růst silně podryval navýšení mezd a platů.

Objem mezd a platů se v 1. čtvrtletí meziročně zvýšil o 11,6 % při celkovém růstu zaměstnanosti o 1,5 %⁴. Výrazný přírůstek byl ovlivněn srovnáním se slabším 1. kvartálem 2021. Mezičtvrtletně objem mezd a platů narostl o 1,0 %, což je tempo srovnatelné s 2. pololetím 2019, kdy se mzdová dynamika ještě před příchodem pandemie ochlazovala. Mezičtvrtletní přírůstek ale zaostal za obdobím od 3. čtvrtletí 2016 do 2. čtvrtletí 2019, které bylo charakteristické prudkým mzdovým růstem. Zaměstnanost se oproti 4. čtvrtletí 2021 zvýšila o 0,4 %. Silný mzdový růst se v 1. čtvrtletí potkal s mimořádným přírůstkem cenové hladiny a po očištění objem mezd a platů reálně meziročně klesl o 0,3 %⁵. Nejvíce se meziročně zvyšoval objem mezd a platů vyplacených v oborech silně zasažených pandemickými restrikcemi – v ostatních činnostech (31,0 % při růstu zaměstnanosti o 2,0 %) a v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (23,5 %, růst zaměstnanosti o 1,9 %). Výrazný přírůstek měly i činnosti v oblasti nemovitostí (25,8 %), které pravděpodobně profitovaly z rostoucích cen bytů promítajících se do provizí. Zároveň zde i prudce narostla zaměstnanost (4,1 %). Silně rostly mzdy a platy také v peněžnictví a pojišťovnictví (15,5 %, pokles zaměstnanosti o 0,7 %), profesních, vědeckých a administrativních činnostech (12,5 %, růst zaměstnanosti o 0,8 %), informačních a komunikačních činnostech (12,3 %, růst zaměstnanosti o 3,4 %), stavebnictví (11,3 %, růst zaměstnanosti o 3,3 %), ve zpracovatelském průmyslu (8,3 %, růst zaměstnanosti o 0,4 %) a v zemědělství, lesnictví a rybářství (8,0 %, pokles zaměstnanosti o 0,9 %). Nejmírnější meziroční přírůstek měl objem mezd a platů v odvětvích s převahou vládního sektoru⁶ (5,1 %), kde zaměstnanost byla vyšší o 2,5 %.

Graf č. 2 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ
* po vyloučení dovozu pro konečné užití

⁴ Zaměstnanost v pojetí národních účtů (osoby), údaj je sezónně očištěn.
⁵ Do reálného vyjádření převedeno s pomocí deflátoru spotřeby domácností.
⁶ Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

Domácí spotřeba
mezičtvrtletně klesala.

Výdaje na konečnou spotřebu byly v 1. čtvrtletí meziročně vyšší o 6,2 % a celkem k meziročnímu růstu HDP přispěly 3,8 p. b.⁷ Vysoký přírůstek ovlivnilo zejména srovnání s nízkou základnou loňského 1. kvartálu. Spotřeba domácností se meziročně zvýšila o 8,5 %, zatímco spotřeba vlády rostla o 2,0 %. Mezičtvrtletně se spotřeba celkově snížila podruhé v řadě, a to o 0,8 %. Stál za tím především vývoj u domácností (-1,0 %), ale mírný pokles zaznamenal i sektor vládních institucí (-0,2 %). Domácnosti čelily pokračujícímu zrychlování cenového růstu, což značně zvyšovalo jejich obavy z dalšího ekonomického vývoje a tlumilo jejich nákupní apetit. Spotřeba členěná podle trvanlivosti⁸ byla v meziročním pohledu výrazně ovlivněna srovnávací základnou, což je patrné hlavně na přírůstku spotřeby střednědobého zboží⁹ (29,6 %) a služeb (17,0 %). Mnohem mírnější byl přírůstek spotřeby statků dlouhodobé spotřeby (3,0 %) i netrvanlivého zboží (1,1 %). Mezičtvrtletní srovnání ukazuje, že nejistota domácností se výrazně promítla do spotřeby statků dlouhodobé spotřeby (-8,6 %). Nižší byla i spotřeba střednědobého (-0,6 %) a netrvanlivého (-1,4 %) zboží. Spotřeba služeb se mezičtvrtletně zvýšila o 4,3 %.

Investiční výdaje
v 1. čtvrtletí ožily.

Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu se meziročně zvýšily o 11,8 % a k růstu HDP celkem přispěly 3,0 p. b. Z toho výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu (investic) byly vyšší o 7,4 %, což ale bylo podpořeno srovnáním s nízkou základnou loňského 1. čtvrtletí. Meziročně vyšší byly i zásoby¹⁰, které obsahovaly nedokončenou produkci čekající na dodávky chybějících součástí. Mezičtvrtletně se výdaje na tvorbu hrubého kapitálu zvýšily o 2,9 %. Z toho ale samotné investice vzrostly o 4,5 %. Investiční aktivita se v průběhu dvou let pandemie značně utlumila a její zotavení bylo ztlačeno pomalejší než u ostatních složek HDP. Investice vyjádřené ve stálých cenách tak přes výrazné mezičtvrtletní oživení v 1. čtvrtletí nadále zaostávaly za úrovní stejného období roku 2019. Meziroční dynamika investic z pohledu věcného členění tvorby hrubého fixního kapitálu byla rovněž ovlivněna srovnáním se slabým loňským 1. kvartálem, kdy investice do všech oblastí klesaly. Nejvyšší přírůstek tak měly výdaje na dopravní prostředky a zařízení (31,1 %), které se loni nejvíce propadly. Výrazně vyšší byly i investice do obydlí (9,4 %), ostatních budov a staveb (7,3 %) a produktů duševního vlastnictví (5,8 %). Mírně rostly výdaje na ICT a ostatní stroje a zařízení (1,3 %). Oproti 4. čtvrtletí 2021 se nejvíce zvýšily investice do dopravních prostředků a zařízení (11,7 %), ostatních budov a staveb (7,5 %) a produktů duševního vlastnictví (5,7 %). Rostly i výdaje na obydlí (2,1 %) a ICT a ostatní stroje a zařízení (0,3 %).

Zahraniční poptávka
výrazně tlumila meziroční
růst HDP.

V 1. čtvrtletí 2022 navzdory částečnému zlepšení dál pokračovaly problémy s narušením globálních dodavatelských řetězců, což negativně ovlivňovalo zejména export zboží¹¹. Ten se reálně meziročně propadl o 2,6 %. Vývoz služeb byl naproti tomu vyšší o 16,0 %. Celkově vývoz reálně meziročně stagnoval (-0,1 %). Mezičtvrtletně se vývoz reálně zvýšil o 3,0 %. Dynamika dovozu se značně lišila. Celkově dovoz meziročně vzrostl o 3,7 %, z toho import zboží o 2,0 % a import služeb o 15,7 %. Oproti předchozímu kvartálu byl dovoz celkově vyšší o 2,3 %. Bilance zahraničního obchodu se zbožím a službami v 1. čtvrtletí celkově dosáhla přebytku 10,7 mld. korun. To představuje meziroční zhoršení o 86,2 mld. Za tímto vývojem stál výhradně obchod se zbožím, který se propadl do deficitu 16,1 mld. korun. Naopak kladné saldo bilance obchodu se službami se meziročně zlepšilo na 26,8 mld.

⁷ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

⁸ Údaje o spotřebě dle trvanlivosti jsou v domácím pojetí.

⁹ Velká část omezeného maloobchodu spadá do kategorie zboží střednědobé spotřeby – oděvy, rekreační a sportovní potřeby a podobně.

¹⁰ Změna zásob (v běžných cenách a sezónně očištěná) dosáhla v 1. čtvrtletí 90,0 mld. korun.

¹¹ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB). Bilance zahraničního obchodu v běžných cenách a po sezónním očištění.

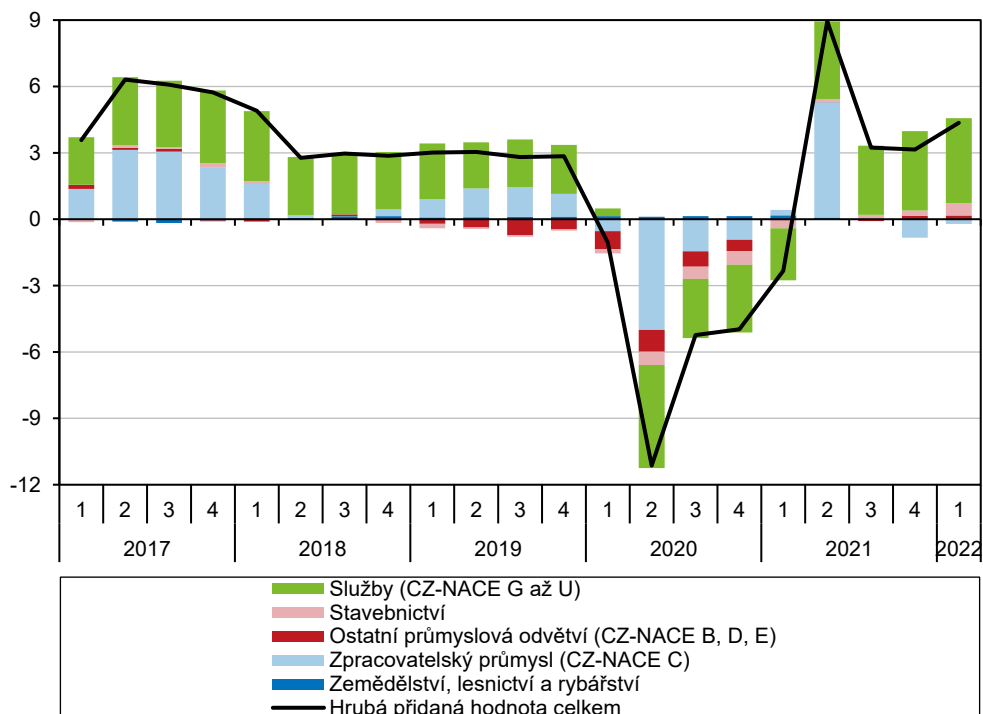
Zejména služby přispívaly k meziročnímu růstu HPH.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) se v 1. čtvrtletí 2022 meziročně zvýšila o 4,4 %. Výše meziročního přírůstku i jeho struktura byly ovlivněny srovnáním s loňským 1. kvartálem, kdy ještě nebyly tak vážné problémy s dodávkami komponent v průmyslu, ale zároveň byl silně omezen provoz v maloobchodě a službách. K meziročnímu navýšení HPH tak nejvíce přispívaly služby. Nejvyšší meziroční přírůstek HPH mělo uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (14,1 %) a dále ostatní činnosti (10,2 %) zahrnující například omezeními zasažené služby osobní péče. Silně rostla i HPH ve stavebnictví, které se také potýkalo s některými překážkami (vysoká nemocnost, omezení činnosti stavebních úřadů apod.). Meziročně rostlo také peněžnictví a pojišťovnictví (5,2 %), činnosti v oblasti nemovitostí (3,6 %), profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (2,7 %), informační a komunikační činnosti (2,6 %) a odvětví s převahou vládního sektoru (2,3 %). Naopak ve srovnání s 1. čtvrtletím 2021 byla nižší HPH ve zpracovatelském průmyslu (-0,7 %) a v zemědělství, lesnictví a rybářství (-2,4 %).

Zpracovatelský průmysl zaznamenal mezičtvrtletní oživení.

Mezičtvrtletně se HPH zvýšila o 0,8 %. Struktura mezičtvrtletního vývoje se značně lišila od toho meziročního. Ochlazení domácí spotřeby způsobené negativním naladěním domácností ovlivnilo především odvětví služeb. Jen mírně tak rostla HPH v ostatních činnostech (0,7 %) i v uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (0,6 %), ale rovněž v profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech (1,0 %), informačních a komunikačních činnostech (0,5 %) a činnostech v oblasti nemovitostí (0,4 %). Mezičtvrtletně výrazně klesla HPH v peněžnictví a pojišťovnictví (-3,2 %) a v odvětvích s převahou vládního sektoru (-2,5 %). Prudké oživení se odehrálo ve stavebnictví, kde HPH vzrostla oproti konci roku 2021 o 6,4 %. Na začátku letošního roku se částečně zlepšila i situace v průmyslu, což po dvou čtvrtletích poklesu vedlo k opětovnému oživení ve zpracovatelském průmyslu (3,2 %).

Graf č. 3 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ